

KAKO SE RAZVIJAJU DELA

na prekopu Donava - Tisa - Donava

Vodni sistem Donava—Tisa—Donava je eden izmed največjih investicijskih objektov v državi, a hkrati ena izmed najpomembnejših akcij, ki jih pokrenjamo za pospeševanje napredka kmetijstva. Z zgraditvijo tega sistema bomo zagotovili kompleksno rešitev osuševanja na površini 1.222.000 ha in namakanja na površini 360.000 ha, kar bo terjalo tudi spremembe v načinu pridelovanja: sprememba kolobarja, intenzivnejše gnojenje s hleovskim in umetnimi gnojili, krepitev mehanizacije itd. Vse to naj zagotovi intenzivnejše in stalnejše pridelovanje na višji ravni. To hkrati pomeni tudi ustvarjanje pogojev za močnejše podružbljevanje in vpliv skupnosti na to pridelovanje.

Po obvestilih, ki jih je dobilo naše uredništvo, se sredstva, ki so bila odobrena za zgraditev prekopa, trošijo počasi: letos je bilo porabljenih približno 20 odstotkov odobrenih sredstev. Obrnili smo se na tovariša Dragoljuba Gvozdenca, direktorja uprave za graditev prekopa, da pove nekaj našim bralcem, zakaj je odstotek uporabe teh sredstev tako nizek kakor tudi o možnostih za njihovo nadaljnje izkoriščanje. Na zastavljeno vprašanje, koliko je resnice na tem, da je bilo letos porabljenih 20 odstotkov sredstev, je tovariš Gvozdenec odgovoril:

Do zaključno 31. avgusta letos je bilo porabljenih iz predujma v višini 750 milijonov din točno 20,14 odstotka. Da bi pa dobili jasno predstavbo o trošenju sredstev pri graditvi vodnega sistema Donava—Tisa—Donava (mislim, da je bilo v tem smislu to vprašanje tudi zastavljeno, ker se te dni o tem govori), je treba upoštevati naslednje.

Znesek 750 milijonov je samo del sredstev, ki jih je Jugoslovanska investicijska banka odobrila za ta objekt. To je dejansko samo ena izmed 11 postavk sredstev, ki jih uporablja uprava prekopa. Skupna sredstva znašajo 3.678 milijonov din. od česar je bilo do 31. avgusta porabljeno 2.054 milijonov ali 55,11 odstotka. Odobrena sredstva se bodo še povečala, posebno za nakup mehanizacije, toda upam, da se bo tudi poraba sredstev povečala v enakem razmerju. Doslej od banke odobrena sredstva so samo del sredstev, ki so sestavni del naloge uprave prekopa v le-

tošnjem letu, ker znašajo skupna sredstva 6.615 milijonov din.

Ta vsota pomeni možnost porabe, ki jo je zagotovil zvezni izvršni svet. Potrošnja teh sredstev pa je odvisna od mnogih drugih pogojev formalne in faktične narave, kakor so: načrti, njihova revizija, nakup mehanizacije, stanje gradbene operativne, razna poročila itd. Uprava prekopa računa, da bo od teh 6.615 milijonov dinarjev porabila letos približno 5 milijard. Do zmanjšanja naloge bo posebno prišlo pri postavki »Graditev osnovnega omrežja prekopov«. Ta postavka znaša dve in pol milijardi din. Dela, za katere je odobrena tehnična dokumentacija, so vredna 1.352 milijonov din. Uprava računa, da bo pripravila še dokumentacijo za približno 200 milijonov din in da bo izvršitev vredna nad 1.500 milijonov din.

Osnovni vzroki za to zmanjšanje od dveh in pol milijarde na milijardo in pol dinarjev so naslednji:

Prvič, mehanizacija, ki bi morala priti že v drugem in tretjem tromesečju, je začela prihajati te dni in jo sedaj montirajo.

Drugič, angažiranje domače mehanizacije, ki je razdrobljena na desetine gradbenih podjetij, je težavno in precej komplicirano in tu še nismo našli rešitve.

Tretjič, začetek zemeljskega izkopa takega obsega, kakor je izkop prekopa Donava—Tisa—Donava, ki znaša skupno 128 milijonov kubikov, pomeni tako za naša podjetja kakor tudi za naš strokovni kader popolnoma novo stvar, tako da je treba v prvem letu premagati številne težave.

KOOPERACIJE VOJVODINSKIH ZADRUG V POLJEDELSTVU

Odstotek kmetijskih gospodarstev v vojvodinskih okrajih, ki kooperirajo z vojvodinskimi zadrugami sorazmerno ni visok, dejstvo pa je, da se njihovo število stalno povečuje. Od 254.839 gospodarstev, kolikor jih je v 11 okrajih, jih po zadnjih podatkih daje samo v poljedelstvu 21.627 zadrugam zemljo v zakup, a 17.971 v delitev na polovico. Skupne površine, ki so zajete s temi pogodbenimi odnosi v teh okrajih, merijo 176.866 oralov.

Dajanje zemlje v zakup je sorazmerno najbolj razvito v okrajih: Novi Sad, kjer kooperira z zadrugami 4.594 gospodarstev na površini 13.707 oralov, nato v Zrenjaninu, kjer je 2710 gospodarstev dalo v zakup 11.631 oralov zemlje. V sornborskem okraju je 2.244 gospodarstev dalo zadrugam v zakup 11.231 oralov, v vrbaskem okraju 1.983 gospodarstev 13.747 oralov. Delitev na polovico se najbolj izvaja v zrenjanskem okraju, kjer je s to obliko kooperacije zajetih 2.708 gospodarstev s 14.245 orali in v sornborskem okraju, kjer daje 2.576 gospodarstev v delitev na polovico 12.957 oralov zemlje.

Razen kmetijskih gospodarstev dajo zadrugam zemljo v zakup tudi občine iz zemljiškega sklada. Tako je zajetih 17.152 oralov površin.

Zadruga so se pogajale s posamezniki o kooperaciji na temelju delitve pridelka ali deleža pri delitvi. Po zbranih podatkih je do konca avgusta dalo načelno pristaneke za tako obliko kooperacije v vseh 11 okrajih 9.593 gospodarstev, 11.161 se jih dokončno še ni odločilo, a 3.286 gospodarstev ni sprejelo ponudbe zadruga. Največ gospodarstev je pristalo v okrajih: Kikinda (1.812), Novi Sad (1.476), Zrenjanin (1.200) in Vrbas (1.154).

Kar se tiče kultur, so najbolj zastopane pšenica, krompir in sladkorna pesa.

Zmogljivosti zadruga za obdelavo zemljišč pa so mnogo večje kakor so površine, ki so zajete z omenjenimi oblikami kooperacije v poljedelstvu. S traktorji, s katerimi razpolagajo kmetijske zadruga v vseh 11 okrajih, je na primer mogoče zagotoviti osnovno obdelavo na 453.717 oralih. Zato računajo zadruga tudi z drugimi oblikami kooperacije, predvsem z uslugami, s katerimi so zajete skupne površine v izmeri 417.778 oralov. Od teh površin merijo grupirane parcele 12.051 oralov.

V risbo so vrtane tudi velikosti novih obdelovalnih površin, ki jih bomo dobili z zgraditvijo vodnega sistema Donava—Tisa—Donava

